

Het statuut van gemeentelijke mandatarissen

Hoe worden gemeentebestuurders vergoed?

Bezoldiging en sociale zekerheid

De functie van burgemeester of schepen is democratisch toegankelijk. Daarom is er voor de vrije uitoefening van een lokaal mandaat een financiële compensatie voorzien om de kosten te vergoeden. Deze vergoeding en het sociaal statuut van lokale mandatarissen is bij wet geregeld en laat weinig speelruimte aan de gemeenten, in tegenstelling tot in andere landen¹.

De bepalingen voorzien voor de burgemeester in een **wedde** op basis van het aantal inwoners van de gemeente, terwijl schepenen een percentage hiervan ontvangen (tussen 60% en 75%, afhankelijk van het gewest en het aantal inwoners). Burgemeesters en schepenen hebben eveneens recht op **vakantiegeld en een eindejaarspremie**. Daarnaast is er een wettelijk plafond op de wedde van een lokaal mandaat en op de inkomsten uit een openbaar mandaat, openbare functie of openbare verantwoordelijkheid van politieke aard.

Tot slot ontvangen voormalige burgemeesters en schepenen volgens de wet van 8 december 1976 verplicht een **pensioen**.

Gemeenteraadsleden ontvangen geen wedde maar wel presentiegeld voor hun aanwezigheid op bijeenkomsten van de raad, commissies en afdelingen. De gemeenteraad bepaalt het bedrag van dit presentiegeld.

Sinds 2001² is de wedde van lokale mandatarissen **aanzienlijk opgewaardeerd**, vooral in de kleinste gemeenten, om tegemoet te komen

aan de grotere werklast en verantwoordelijkheid van lokale mandatarissen, door de forse toename van de toegewezen opdrachten.

In de voorbije jaren heeft de hervorming van het statuut eveneens voor een uitbreiding van de **sociale zekerheid** (ziekte en invaliditeit, gezinstoelagen enz.) van de (uitvoerende) lokale mandatarissen gezorgd, vooral voor wie geen enkele activiteit uitoefent als loontrekkende, ambtenaar of zelfstandige.

Nieuwe governance en toezicht op belangenconflicten

De wetgever heeft diverse systemen ingevoerd om de beroepsethiek te versterken en belangenconflicten te voorkomen, zoals de aangifte van mandaten, vermogen en inkomstenbronnen, evenals een gedragscode.

Zowel de federale overheid als de gewesten zijn verantwoordelijk voor de bepalingen:

- De gewone en bijzondere wetten van 1995, aangevuld in 2004, hebben via het Rekenhof een **federaal controlesysteem** ingesteld voor de mandaten en het vermogen van lokale verkozenen. Op lokaal vlak houdt de gemeentesecretaris of algemeen directeur als 'institutioneel informateur' de personen bij die binnen dit toepassingsgebied vallen, meer bepaald de burgemeester, de schepenen en de voorzitter van het bijzonder comité voor sociale bijstand. Zij moeten zowel hun mandaten als vermogen aangeven.

¹ 'Statuut van de lokale verkozenen in Europa', Publicatie van de Raad van de Gemeenten en regio's van Europa (RGRE), www.ccre.org, december 2010.

² Op basis van de wet van 4 mei 1999 ter verbetering van de bezoldigingsregeling en van het sociaal statuut van de lokale verkozenen.

- Sinds 2006 hebben de **gewesten**³ aanvullende en meer specifieke bepalingen goedgekeurd over het cumuleren van mandaten en het beperken van bezoldigingen voor lokale verkozenen. Deze nieuwe bepalingen hebben tevens de referentie gewijzigd rond de bezoldiging van lokale mandatarissen (zonder verdere verwijzing naar de algemeen directeur of gemeentesecretaris) en nieuwe regels bepaald voor het presentiegeld van gemeenteraadsleden, met minimum- en maximumbedragen.

Tuchtregelgeving

Lokale verkozenen moeten vrij het mandaat dat de bevolking hen toevertrouwde kunnen uitoefenen. Toch is hun macht niet onbeperkt. Zo kunnen lokale mandatarissen in het kader van een uitzonderlijk stelsel aan een toezichthoudende controle worden onderworpen. Sinds de regionalisering van de Gemeentewet kan de gewestregering, of haar afgevaardigde, in bijzondere omstandigheden een burgemeester of schepen schorsen of uit het ambt ontsetten, zoals bij kennelijk wangedrag of een grove nalatigheid.

³ Ordonnantie van 12 januari 2006 over de transparantie van de bezoldigingen en de voordelen van de Brusselse openbare mandatarissen, decreet van 23 januari 2009 van het Vlaams Gewest tot wijziging van het Gemeentedecreet en besluit van 5 juni 2009 van de Vlaamse Regering houdende de bezoldigingsregeling van de lokale en provinciale mandataris, besluiten van de Waalse regering van 20 december 2007 tot regeling van de cumulatie van de mandaten van de lokale verkozenen.